

Cal Josepó de Gréixer

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Al nucli de Gréixer
Emplaçament: Al costat de les quadres i de la Casa Gran de Gréixer. BV 4024 Pk. 4, trencall a l'esquerra, 2 km.
Alçada: 11103

Coordenades:

Latitud: 42.28522
Longitud: 1.84867
UTM Est (X): 405076
UTM Nord (Y): 4682086

Classificació

Número de fitxa: 08099-228
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Modern
Segle: XIV.-XX
Estat de conservació: Bo
Notes de conservació: Perfectament conservada per la seva propietat que n'hi té molta cura.

Protecció: Inexistent
Accés: Restringit
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 002105300DG08D

Fitxes associades:

[Sant Andreu de Gréixer](#)

[Essenser de Sant Andreu](#)

Autor de la fitxa: Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa: dl., 27/11/2017 - 01:00

Descripció

Cal Josepó es situa a l'oest de la casa Gran i consisteix la segona casa de més importància del nucli de Gréixer. Està estructurada amb una forma rectangular composta per una planta baixa, un primer pis i golfes amb coberta de teulada a dues vessants de teula ceràmica àrab i amb el carener perpendicular a la façana principal que mira també a migdia formant un gran voladís. Tal i com succeïa amb la casa Gran té un predomini del massís respecte el buit. La porta d'entrada es situa a migdia i està composta per una obertura coronada amb llinda de fusta amb la data de 1756 damunt de la porta d'entrada. Al seu costat de hi ha una finestra o espitllera amb una notable reixa en forma de llangardaix de forja. Al damunt seu hi han dues balconeres amb barana de fusta que es coincideixen amb dues obertures més a nivell de golfa les quals comuniquen amb una àmplia balconada de fusta que ocupa tota l'amplada de la façana i que queda aixoplugada pel voladís de la coberta. Encara s'endevina una tercera obertura a sota la coberta, avui paredada i alterada per les modificacions de la teulada. Pel que fa l'aparell constructiu d'aquesta façana és amb obra de maçoneria de pedra rogenca mal treballada i escairada i amb les cantonades i bastiments de les obertures en pedra picada. La part superior i coincident amb el balcó està estucada amb un enlluït blanquinós. La façana oest hi ha un predomini del massís respecte el buit amb una balconera a nivell de la planta primera i tres petites obertures situades a tramuntana i una al damunt de l'altra. Hi té adossat un cos rectangular cobert amb volta de canó amb les dovelles disposades a plec de llibre i emprat com a magatzem. L'aparell de la façana presenta dues fases constructives diferents; una primera situada a ponent i format per un aparell més aviat regular de carreus de pedra rogenca, units amb argamassa de calç i disposats en filades més aviat regulars i un altre que correspon amb l'annex de migdia de fàbrica més irregular. Les façanes nord i est estan molt alterades car en aquesta darrera també s'hi evidencien dues fases constructives diferents. L'interior de la casa està estructurat amb dues crugies separades per pilars de pedra que sostenen la resta de la casa amb coberta d'embigat de fusta que recolza damunt dels pilars. Aquesta planta s'utilitza com a magatzem i algunes de les bigues encara estan pintades amb "blauet". El sòl és de lloses de pedra. En un extrem hi ha l'escala de pedra que ascendeix a la planta primera. Està ocupada en gran part per la sala principal on a la paret de ponent hi ha la campana de la llar de foc, el banc escó i la boca del forn de pa encastats a la paret de tramuntana. El sostre és de bigues de fusta tornejada i motllurades amb tapajunts. Als costats de ponent hi ha la cuina i dos dormitoris amb coberta d'embigat. La planta segona està ocupada per un escriptori i dues habitacions més.

Observacions:

La casa ha estat molt alterada per les contínues reformes dels seus propietaris per a residir-hi. La reforma més destacable és la que hi va portar a terme la família Ponça el 1920 on la va distribuir de nou conservant algunes peces del seu antic mobiliari així com la campana de la llar de foc i habilitant nous espais. Externament encara es poden observar els elements originaris a la banda nord amb estructures de planta quadrada compostes per planta baixa i dues plantes pis ai amb aparell regular de pedra picada ben desbastada. Aquestes construccions de provable origen medieval van ser ampliades i engrandides al segle XVIII amb grans cossos orientats a migdia i amb estructures de fusta aixoplugades per grans voladissos. Aquestes estructures reuneixen les característiques arquitectòniques de les masies de muntanya tant de la zona de Brocà amb la casa de Cal Companyó o la de Rotllant i Vilella coma Gavarrós. En el cas de Cal Josepó; la casa era més petita i tenia una planta quadrada amb dues plantes pis i amb un aparell molt regular de carreus de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i filades horitzontals amb les

cantonades de pedra picada. Les finestres haurien estat espielleres de petites dimensions i de mida més aviat petita. La façana principal presenta les traces d'una obertura a sota teulada mig paredada que ens dona a entendre que hauria estat més alta que l'actual i amb un nivell de golfa. Tanmateix l'inventari que publica Serra a les Baronies de Pinós podria correspondre o bé a Cal Josepó o bé a la casa Gran.

Història

El nucli de Gréixer aniria lligat amb les esglésies de Sant Nazari i sobretot sant Andreu. Es documenta en temps del prevere Daguí una petita cel·la que passà a dependre de Ripoll. En l'acta de consagració del monestir de Sant Llorenç el 983. En coneixem un document del 949 que el bisbe Rodolf d'Urgell, dóna al monestir de Sant Llorenç un mas amb un molí i amb quatre peces de terra i dues vinyes situat dins el comtat de Cerdanya a la vall de Brocà a les rodalies de Bagà i al riu de Gréixer. Aquesta referència localitzada per Mn. Serra i Vilaró en els documents de ACA. Monacals d'Hisenda, Vol 801. Afrontava amb Coma de Calls, figuera i amb un lloc dit la Portella. Aquestes afrontacions són perdudes llevat de la Portella que seria el camí ral de coll de Jou. Entendríem com a Gréixer la zona esmentada i també la casa de Cal Tinent i el molí de Rigoreixer que ja ens apareix i que s'ha pogut localitzar darrera l'estret de Malgrau. Coneixem un fogatge de 1385 el qual esmenta un total de 4 focs a la parròquia de Gréixer i altres tants al lloc anomenat el Bac. Cada foc equivalia amb una llar o casa que hi podia haver entre 4 o 5 persones. Aquesta xifra ens coincideix amb les cases que hi han al nucli. El lloc del Bac es podria referir a la obaga de Millares, Cal tinent o molí. També ens surt referenciat el 1346 quan es fa un inventari d'una de les cases que ens dona a entendre com estaven distribuïdes quants objectes hi havia. Els inventaris corresponen en documents de molta importància per saber els objectes i pertinences que hi havia en cada llar. En el cas de la baronia de Pinós en conservem nombrosos tant de cases de Bagà com també de Gréixer. En aquest cas s'hi esmenta "en una casa de Greixa hi havia els següents mobles: "3 flaçades e miya de borra, 3 flaçades holdanes de lans, II sobrelits de pels, VII lansols. II saclits, I matalaç, II capçals, I horeyler, XVIII medexes d'estam filat ab sa lana més no és filada, I porch, I borassa, III holes de coure, III paeles, II paroles, IV loces, I coç d'aram, III esperes, III foroyles, III cobertors, III asts per fer poch, I resora, III morters de fust, II servidoras de fust, I tornel de ferr, III box, II pereyls de teosres, I cresol, III canades, I morter de perea, I pitxer de terra, III ferrades, II sedaç, V cabaç entre grans e poch, III ferres de foch, II tailadors grans e VI poch, I vinagrera, una ampola ab son calquer, unes cardes, unes pintes de eptinar la lana, I torn de lana a filar, I caldera, I escon, III taules, III banchs, I archa, II pasteres, la una cubertrada, I taulel, III cetrils, III caxes longues, III scryns, III caxetes poques, una espà, II botes, II pitxers de terra poch, III escudeles de terra, VI esqueles, I esclapó, una escala, una huylera, I crivel, I càvech, II exades, II destarls, I maça de ferr. I jubet, I gonella vermella d'home, altra gonella de blanquet, una gramaya blava ab caperó, I calces blanques, I balesta, II pereyls de somals, II venigers, I tina, III vexels, I foladora, I ase, I somera ab lurs basts, I servidora de fusta pintada, V pels ab lana, I jou, II falç, I belendram, I lança i escut, una podedera, I exol, II draps de forn, Unes thovayles, III thovaylons, una conqua de fust, una soga d'espart, V braç de ayls, uns clamasclcs, unes mols de fust, I quintal de lana surça i diners i grans" L'inventari malgrat no diferenciï les cambres i llocs de la casa, podem endevinar quins atuells pertanyen a cada cambra. El fet de nombrar, escuts, esperons, llances i capell ens fa pensar en la casa d'un noble o cavaller que hi va residir. Al llarg del segle XVIII degué patir algunes reformes com ho testimonien la llinda d'alguna de les seves cases. El padró d'habitants de cal Josepó que ens ha cedit Gracia Ponça podem veure que es documenten famílies des de 1878 fins el 1916 amb una residència ininterrompuda. És a partir d'aquest moment que és

adquirida per la família Ponça, la qual encara avui n'és la propietària de la casa.

Bibliografia

OLÓS MASCLANS, J; PAGÈS, M (1996). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p- 74 i 182. CABALLE CANTALAPIEDRA, FRANCESC (2009). Les empremtes del camí ral de Bagà. Associació Medieval de Bagà SERRA I VILARÓ, JOAN (1989). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol II i III. VILADES LLORENS, RAMON (1996). Les muralles de Bagà al segle XIV. Àmbit de Recerques del Berguedà. Padró d'habitants de Gréixer (Inèdit). Facilitat per Maria Gracia Ponça.

